

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. gegužės 14 d.
(OR. en)

9097/24

Tarpinstitucinė byla:
2024/0012(NLE)

POLCOM 167
COMER 68
RELEX 547
DUAL USE 35
RECH 173
ENER 188
ENV 433

TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

Dalykas: TARYBOS REKOMENDACIJA dėl mokslinių tyrimų saugumo didinimo

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. d.

dėl mokslinių tyrimų saugumo didinimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį kartu su 182 straipsnio 5 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) atvirumas, tarptautinis bendradarbiavimas ir akademinė laisvė yra pasaulinio lygio mokslinių tyrimų ir inovacijų pagrindas. Tačiau didėjant tarptautinei įtampai ir geopolitinei mokslinių tyrimų ir inovacijų svarbai, Sąjungos tyrėjai ir akademinės bendruomenės atstovai, bendradarbiaudami tarptautiniu mastu, vis dažniau susiduria su rizika mokslinių tyrimų saugumui, todėl Europos moksliniai tyrimai ir inovacijos tampa piktavališkos įtakos objektu ir jais netinkamai naudojamosi tokiais būdais, kuriais daromas poveikis Sąjungos saugumui arba pažeidžiamos Sąjungos vertybės ir pagrindinės teisės, kaip apibrėžta Europos Sąjungos sutartyje (toliau – ES sutartis) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija). Todėl labai svarbu, kad Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų sektorius būtų remiamas ir įgalintas šalinti šią riziką. Siekiant, kad tarptautinis bendradarbiavimas liktų atviras ir saugus, reikalingos tikslios ir proporcingos apsaugos priemonės;
- (2) dėl kintančių geopolitinių aplinkybių visos valstybės narės ir Komisija turi skubiai imtis bendro atsako, kad visoje Sąjungoje būtų sustiprintas ir išnaudotas mokslinių tyrimų ir inovacijų potencialas. Mokslinių tyrimų saugumo didinimą galima užtikrinti tik bendromis pastangomis. Dėl šių aplinkybių taip pat reikia iš naujo subalansuoti tarptautinį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, atsižvelgiant į Sąjungos interesus, vertybes ir principus, kad būtų vystomas ir saugomas Sąjungos strateginis savarankiškumas, kartu išsaugant atvirą ekonomiką¹ ir užtikrinant vienodas sąlygas ir subalansuotą abipusį atvirumą;

¹ Specialusis Europos Vadovų Tarybos posėdis (2020 m. spalio 1 ir 2 d.). Išvados, 13/20, 3 dalis.

- (3) atviruoju mokslu užtikrinamas kuo didesnis mokslinių tyrimų prieinamumas ir tai yra naudinga mokslui, ekonomikai ir visai visuomenei. Siekiant rasti neatidėliotinų pasaulinių uždavinių sprendimus mūsų visuomenės labui, yra labai svarbus tarptautinis bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje ir jis skatina mokslinę kompetenciją, o tarptautinis mokslinių tyrimų talentų mobilumas praturtina mokslinius tyrimus ir yra labai svarbus skatinant inovacijas ir siekiant proverenžio mokslo srityje. Akademinė laisvė reiškia, kad tyrėjai gali laisvai atlikti savo mokslinius tyrimus ir pasirinkti mokslinių tyrimų metodus bei savo mokslinių tyrimų partnerius iš viso pasaulio, atsižvelgdami į tai, kad akademinė laisvė yra neatsiejama nuo akademinės nepriklausomybės;
- (4) didėjanti strateginė konkurencija ir grįžimas prie galios politikos lemia tai, kad tarptautiniai santykiai vis dažniau yra grindžiami sandoriais. Dėl šio poslinkio grėsmės tapo įvairios, nenuspėjamos ir dažnai hibridinės². Atsižvelgdami į ypatingos svarbos žinių ir technologijų esminį vaidmenį politinio, ekonominio, žvalgybos ir karinio pranašumo atžvilgiu, kai kurie Sąjungos konkurentai vis labiau stiprina savo pajėgumus šiuo atžvilgiu arba aktyviai įgyvendina civilinės ir karinės sričių sintezės strategijas;
- (5) hibridinės grėsmės gali daryti poveikį visiems atitinkamiems sektoriams, tačiau dėl savo atvirumo, akademinės laisvės, institucinio savarankiškumo ir pasaulinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų sektorius yra ypač pažeidžiamas. Sąjungos įsisteigę tyrėjai ir novatoriai gali susidurti su veiksmais, kuriais siekiama išgauti pažangiausias žinias ir technologijas; kartais veikiama apgaulingais ir užlėptais metodais arba žinios ir technologijos tiesiog pavagiamos ar išgaunamos prievarta, tačiau dažniau naudojamos tariamai *bona fide* tarptautiniu akademinio bendradarbiavimu. Hibridinės grėsmės gali ne tik kelti grėsmę saugumui ir gerovei, bet ir daryti poveikį akademinėi laisvei ir mokslinių tyrimų sąžiningumui Sąjungoje;

² Bendra kovos su hibridinėmis grėsmėmis sistema: Europos Sąjungos atsakas, JOIN(2016)18.

- (6) taigi mokslinių tyrimų ir inovacijų sektorius turi laviruoti vis sudėtingesnėmis tarptautinėmis bendradarbiavimo aplinkybėmis, esant rizikai trečiosioms valstybėms nepageidaujamai perduoti ypatingos svarbos žinias ir technologijas, kurios gali būti panaudotos šių valstybių kariniams pajėgumams ir žvalgybos tarnyboms stiprinti, darant poveikį Sąjungos ir jos valstybių narių saugumui, arba tikslais, kuriais pažeidžiamos Sąjungos vertybės ir pagrindinės teisės. Nors toks bendradarbiavimas ne visada teisiškai draudžiamas, jis gali kelti didelį susirūpinimą dėl saugumo ir etikos;
- (7) pagal institucinio savarankiškumo ir akademinės laisvės principą už savo tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimą ir valdymą visų pirma yra atsakingos mokslinius tyrimus vykdančios organizacijos ir mokslinius tyrimus finansuojančios organizacijos. Visų lygmenų valdžios institucijos turėtų apsvarstyti galimybę teikti joms pagalbą ir paramą, įgalindamos jas priimti informacija pagrįstus sprendimus ir valdyti susijusią riziką mokslinių tyrimų saugumui;
- (8) pastaraisiais metais keliose valstybėse narėse ir Sąjungos lygmeniu vyksta diskusijos dėl mokslinių tyrimų saugumo didinimo ir imtasi įvairių iniciatyvų:
- 2021 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė komunikatą dėl pasaulinio požiūrio į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kuriame išdėstyta nauja Europos tarptautinės mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos strategija. Taryba sureagavo 2021 m. rugsėjo mėn. priimdama Tarybos išvadą, kuriame pabrėžiamas Sąjungos ir valstybių narių įsipareigojimas stiprinti kovos su užsienio kišimusi priemones,

- 2021–2027 m. Sąjungos bendrojoje mokslinių tyrimų ir inovacijų programoje „Europos horizontas“ nustatytos kelios apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama išskirtinė Sąjungos, kaip vienos iš didžiausių Europos mokslinių tyrimų finansuotojų, atsakomybė,
- 2021 m. lapkričio mėn. Taryba priėmė 2022–2024 m. Europos mokslinių tyrimų erdvės (toliau – EMTE) politikos darbotvarkę savo išvadų dėl būsimo EMTE valdymo kontekste – kova su užsienio kišimusi yra įtraukta į vieną iš prioritetinių veiksmų,
- 2022 m. sausio mėn. Komisija, vykdydama įsipareigojimus, priimtus tiek pagal pasaulinį požiūrį, tiek pagal EMTE politikos darbotvarkę, paskelbė savo tarnybų darbinį dokumentą dėl kovos su užsienio kišimusi į mokslinius tyrimus ir inovacijas. Be to, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas valstybių narių tarpusavio mokymuisi, 2023 m. vyko tarpusavio mokymosi pratybos,
- 2022 m. kovo 9 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją „Užsienio šalių kišimasis į visus demokratinius procesus Sąjungoje, įskaitant dezinformaciją“, kurioje ragina stiprinti akademinę laisvę, didinti užsienio finansavimo skaidrumą, taip pat kartografuoti ir stebėti užsienio šalių kišimąsi į kultūros, akademinę ir religinę sritis,

- 2022 m. balandžio mėn. Taryba priėmė išvadas dėl Europos strategijos, kuria aukštojo mokslo institucijoms suteikiama galių dėl Europos ateities, kuriose pabrėžė, kad glaudesnis bendradarbiavimas Sąjungoje gali būti naudingas siekiant remti aukštojo mokslo institucijas ir suteikiant tyrėjams, profesijos mokytojams, studentams ir darbuotojams būtinų priemonių, kad jie galėtų įveikti sąžiningo pasaulinio bendradarbiavimo srityje kylančius iššūkius, susijusius su nelygybe, užsienio kišimusi ir kliūtimis atvirajam mokslui. Be to, Taryba pabrėžia, kad būtina skatinti informacija grindžiamą ir nepriklausomą trečiųjų šalių partnerių supratimą,
- 2022 m. birželio 10 d. Taryba priėmė išvadas „Tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje principai ir vertybės“, kuriose pabrėžiama rizikos valdymo ir saugumo svarba ir Komisijos bei valstybių narių prašoma toliau plėtoti gerą patirtį,
- žvelgiant iš platesnės saugumo ir gynybos perspektyvos, vykdomas darbas pagal ES saugumo sąjungos strategiją³ ir Saugumo ir gynybos strateginį kelrodį ir juo siekiama bendrai įvertinti grėsmes bei iššūkius ir užtikrinti didesnę veiksmų saugumo ir gynybos srityje nuoseklumą, be kita ko, pasitelkiant Sąjungos hibridinių priemonių rinkinį, apimančių įvairias priemones hibridinėms grėsmėms nustatyti ir į jas reaguoti,

³ COM(2020)605.

- Sąjungos dvejojo naudojimo prekių ir technologijų eksporto kontrolės taisyklių srityje Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/821⁴ yra labai svarbus mokslinių tyrimų saugumui. Siekdama padėti mokslinių tyrimų organizacijoms, 2021 m. rugsėjo mėn. Komisija paskelbė rekomendaciją dėl mokslinių tyrimų, kuriuose naudojamos dvejojo naudojimo prekės, atitikties užtikrinimo programų⁵;
- (9) Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis priėmė bendrą komunikatą dėl Europos ekonominio saugumo strategijos⁶, kuria siekiama užtikrinti, kad Sąjunga ir toliau naudotųsi ekonomikos atvirumo teikiama nauda, kartu kuo labiau sumažinant riziką jos ekonominiam saugumui. Strategijoje siūlomas požiūris, grindžiamas trimis ramsčiais: Sąjungos ekonominės bazės ir konkurencingumo skatinimu, apsaugojimu nuo rizikos ir partneryste su kuo platesniu šalių ratu, siekiant spręsti bendrus susirūpinimą keliančius klausimus ir saugoti bendrus interesus. Kiekviename iš ramsčių moksliniai tyrimai ir inovacijos atlieka esminį vaidmenį;

⁴ 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/821, nustatantis Sąjungos dvejojo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą (OL L 206, 2021 6 11, p. 1).

⁵ 2021 m. rugsėjo 15 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/1700 dėl mokslinių tyrimų, kuriuose naudojamos dvejojo naudojimo prekės, kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/821, nustatantį Sąjungos dvejojo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą (OL L 338, 2021 9 23, p. 1).

⁶ JOIN(2023)20.

- (10) atsižvelgiant į tą bendrą komunikatą, Komisijos rekomendacijoje (ES) 2023/2113⁷ nustatytos Sąjungos ekonominiam saugumui itin svarbios technologijų sritys, kad kartu su valstybėmis narėmis būtų galima toliau vertinti riziką. Rizikos vertinimai prioriteto tvarka jau pradėti keturiose iš 10 nustatytų itin svarbių technologijų sričių, t. y. pažangiųjų puslaidininkių, dirbtinio intelekto, kvantinių technologijų ir biotechnologijų. Kai rizikos vertinimai bus baigti, jų rezultatais būtų galima remtis įgyvendinant kitas potencialias Europos ekonominio saugumo strategijos priemones, be kita ko, mokslinių tyrimų saugumo didinimo priemones;
- (11) be to, bendrame komunikate dėl Europos ekonominio saugumo strategijos skelbiama, kad Komisija pasiūlys priemonių mokslinių tyrimų saugumui didinti, užtikrinant esamų priemonių naudojimą ir nustatant bei šalinant likusias spragas, kartu išsaugant mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemos atvirumą. Ši rekomendacija yra 2024 m. sausio mėn. Komisijos dokumentų rinkinio, paskelbto reaguojant į bendrą komunikatą, dalis;
- (12) kalbant apie ankstesniame punkte nurodytą spragų nustatymą, diskusijos su valstybėmis narėmis ir suinteresuotųjų subjektų organizacijomis atskleidė, kad politikos formuotojai ir visi kiti susiję subjektai turi skubiai užtikrinti didesnę sąvokų aiškumą, vienodą svarstomų klausimų supratimą ir supratimą apie tai, kas yra proporcingas ir veiksmingas politinis atsakas;

⁷ 2023 m. spalio 3 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/2113 dėl ES ekonominiam saugumui itin svarbių technologijų sričių, kad kartu su valstybėmis narėmis būtų galima toliau vertinti riziką (OL L, 2023/2113, 2023 10 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2113/oj>).

- (13) vis daugiau valstybių narių parengė arba rengia politiką, kuria siekiama didinti mokslinių tyrimų saugumą. Nors šiomis pastangomis iš esmės padedama didinti informuotumą ir stiprinti atsparumą, siekiant, kad jos būtų tikrai veiksmingos, visais lygmenimis, įskaitant Sąjungos, nacionalinį, regionų, taip pat mokslinius tyrimus atliekančių organizacijų ir mokslinius tyrimus finansuojančių organizacijų lygmeniu, reikėtų nuosekliai plėtoti ir diegti apsaugos priemones. Todėl, siekiant apsaugoti EMTE vientisumą, reikia, kad gebėjimų stiprinimas ir keitimasis patirtimi būtų koordinuojami Sąjungos lygmeniu ir kad Komisija juos remtų, kartu atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją imtis tolesnių veiksmų, pavyzdžiui, kuriant reguliavimo sistemas;
- (14) svarbu, kad hibridinės grėsmės, darančios poveikį mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemai, būtų struktūriškai vertinamos, didinant politikos formuotojų informuotumą apie padėtį, remiantis Bendro žvalgybinės informacijos analizės centro, visų pirma hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centro pajėgumais, atsižvelgiant į Europos kovos su hibridinėmis grėsmėmis kompetencijos centro, Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros ir Europolo įsteigto Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centro darbą kibernetinių grėsmių srityje;
- (15) atsižvelgiant į tai, kad didelė mokslinių tyrimų ir inovacijų dalis atliekama ir diegiama privačiajame sektoriuje, reikėtų pabrėžti, kad nors rizika, su kuria susiduria bendrovės, gali būti panaši, jų pobūdis, poreikiai ir pajėgumai skiriasi nuo mokslinius tyrimus atliekančių organizacijų;

- (16) tinkamas dėmesys turėtų būti skiriamas valstybių narių ir pagrindinių tarptautinių partnerių politinei patirčiai, kartu pabrėžiant, kad turėtų būti suformuluotas požiūris, kuris tiktų unikaliam europiniam kontekstui. Gerosios praktikos pavyzdžiais dalijamasi, pavyzdžiui, daugiašaliame dialoge dėl tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje vertybių bei principų, taip pat asociacijos derybose bei Jungtinio mokslo ir technologijų iniciatyvinio komiteto posėdžiuose tarptautinių mokslo ir technologijų susitarimų kontekste, taip pat daugiašaliuose forumuose, pavyzdžiui, G7, ir atitinkamuose daugiašaliuose eksporto kontrolės susitarimuose;
- (17) mokslinių tyrimų saugumas kelia vis didesnę susirūpinimą ir vis intensyviau toliau diskutuojama apie susijusią riziką ir geriausius jos valdymo būdus. Todėl reikia toliau didinti informuotumą, propaguoti ir palengvinti valstybių narių ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų organizacijų tarpusavio mokymąsi, taip pat prisidėti rengiant lankstų bei dinamišką mokymosi metodą;
- (18) Šioje rekomendacijoje:
- 1) mokslinių tyrimų saugumas – rizikos numatymas ir valdymas, kai ši rizika yra susijusi su: a) nepageidaujamu ypatingos svarbos žinių ir technologijų perdavimu, kuris gali turėti įtakos Sąjungos ir jos valstybių narių saugumui, pavyzdžiui, jei jos trečiojoje valstybėje nukreipiamos kariniams ar žvalgybos tikslams; b) piktavališka įtaka moksliniams tyrimams, kai moksliniais tyrimais kaip įrankiu gali naudotis trečiosios valstybės arba jais jose gali būti naudojamos kaip įrankiu siekiant, *inter alia*, rengti dezinformaciją arba skatinti studentų ir tyrėjų savicenzūrą, pažeidžiant akademinės laisvės ir mokslinių tyrimų etikos principus Sąjungoje; c) etikos ar sąžiningumo pažeidimais, kai žinios ir technologijos naudojamos siekiant slopinti ar pažeisti Sutartyse apibrėžtas Sąjungos vertybes ir pagrindines teises arba joms pakenkti;

- 2) mokslinių tyrimų ir inovacijų sektorius – visos mokslinius tyrimus atliekančios organizacijos, įskaitant aukštojo mokslo institucijas, jei jos vykdo mokslinius tyrimus, mokslinius tyrimus finansuojančios organizacijos ir mokslinių tyrimų infrastruktūros objektai visoje Sąjungoje, taip pat visi kiti mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemos subjektai Sąjungoje. Nors šios rekomendacijos elementai gali būti vienodai svarbūs bendrovėms, reikia bendradarbiauti su privačiojo sektoriaus subjektais, kad būtų užtikrintas jų mokslinių tyrimų saugumas;
- 3) mokslinius tyrimus atliekanti organizacija – mokslinius tyrimus atliekanti ne pelno organizacija;
- 4) tarptautinis bendradarbiavimas – Sąjungoje įsisteigusių mokslinius tyrimus atliekančių organizacijų ir mokslinius tyrimus finansuojančių organizacijų arba šių organizacijų finansuojamų atskirų tyrėjų bendradarbiavimas su ne Sąjungoje įsisteigusiais subjektais, įskaitant bendroves, arba šių subjektų finansuojamais atskirais tyrėjais. Bendradarbiavimas su Sąjungoje įsisteigusiomis, tačiau nuosavybės teise Sąjungai nepriklausančiomis valstybėms priklausančiomis arba jų kontroliuojamomis mokslinius tyrimus atliekančiomis organizacijomis bei bendrovėmis turėtų būti vertinamas remiantis rizikos nustatymu;

- 5) rizikos nustatymas – procesas, susijęs su tarptautiniu bendradarbiavimu mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, kuriame atsižvelgiama į pagrindinių rizikos veiksnių derinį. Tų veiksnių derinys lemia rizikos lygį. Pagrindiniai vertintini elementai gali būti sugrupuoti į keturias kategorijas: a) tarptautinį bendradarbiavimą pradedančių Sąjungoje veikiančių organizacijų rizikos profilis: atsižvelgiama į su mokslinių tyrimų projektu susijusius organizacijos pranašumus ir pažeidžiamumą, įskaitant finansinę priklausomybę; b) mokslinių tyrimų ir inovacijų sritis, kurioje bus vykdomas tarptautinis bendradarbiavimas: atsižvelgiama į tai, ar projekte daugiausia dėmesio skiriama mokslinių tyrimų sritims, susijusioms su ypatingos svarbos žiniomis ir technologijomis, metodika, duomenimis ar mokslinių tyrimų infrastruktūros objektais, kurie laikomi ypač pažeidžiamais saugumo ar Sąjungos vertybių ir pagrindinių teisių požiūriu; c) trečiosios valstybės, kurioje įsisteigęs tarptautinis partneris arba kuriai jis priklauso nuosavybės teise arba kurios jis yra kontroliuojamas, rizikos profilis (pavyzdžiui, ar tai valstybei taikomos ribojamosios priemonės, ar jos rezultatai teisinės valstybės principo taikymo ar žmogaus teisių apsaugos srityje yra prasti, ar joje vykdoma agresyvi civilinės ir karinės sričių sintezės strategija arba ribojama akademinė laisvė); d) tarptautinės organizacijos partnerės rizikos profilis, t.y. reikia atlikti išsamų organizacijos, su kuria numatoma bendradarbiauti, patikrinimą, kad būtų nustatyta, *inter alia*, ar jai taikomos ribojamosios priemonės ir ar ji turi sąsajų su karinėmis pajėgomis, ryšių su susijusiais tyrėjais arba darbuotojais, taip pat, kokie yra partnerės ketinimai, susiję su mokslinių tyrimų rezultatų galutiniu naudojimu ar taikymu;

- 6) ypatingos svarbos žinios ir technologijos – žinios ir technologijos, įskaitant praktinę patirtį, besiformuojančiose bei perversminėse srityse ir srityse, kurios yra labai svarbios Sąjungos ir jos valstybių narių ekonominiam konkurencingumui, socialinei gerovei bei saugumui ir kuriose dėl šios priežasties pernelyg didelė priklausomybė nuo trečiųjų valstybių yra nepageidautina, atsižvelgiant į dinamišką mokslinių tyrimų saugumo pobūdį ir kintančią riziką. Tai, be kita ko, apima dvejojo naudojimo potencialu pasižyminčius mokslinius tyrimus ir inovacijas, bet tik jais neapsiriboja;
- 7) trečiosios valstybės – visos Sąjungai nepriklausančios valstybės.

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS IR KOMISIJAI

1. Rengiant ir įgyvendinant politikos veiksmus, kuriais siekiama didinti mokslinių tyrimų saugumą, atsižvelgti į šiuos atsakingo tarptautinimo principus:
 - a) toliau skatinti ir ginti akademinę laisvę ir institucinį savarankiškumą, atsižvelgiant į tai, kad pačios mokslinius tyrimus atliekančios organizacijos yra atsakingos už savo tarptautinį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje;
 - b) toliau remti ir skatinti atvirą bei saugų tarptautinį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, laikantis principo „atvira – kiek įmanoma, uždara – kiek būtina“, užtikrinant, kad mokslinių tyrimų rezultatai būtų randami, prieinami, sąveikūs ir pakartotinai panaudojami (FAIR), tinkamai atsižvelgiant į taikytinus apribojimus, įskaitant susirūpinimą dėl saugumo;
 - c) užtikrinti priemonių proporcingumą: kai nustatomos apsaugos priemonės, jos neturėtų viršyti to, kas būtina rizikai sumažinti, ir neužkrauti bet kokios nereikalingos administracinės naštos. Veikiau siekiama riziką valdyti, o ne jos išvengti;
 - d) nukreipti mokslinių tyrimų saugumo priemones ekonominiam saugumui, taip pat Sąjungos ir nacionaliniam saugumui užtikrinti, Sąjungos vertybėms ir pagrindinėms teisėms, akademinėi laisvei ir mokslinių tyrimų etikai propaguoti bei apsaugoti, kartu vengiant protekcionizmo ir mokslinių tyrimų ir inovacijų naudojimo politiniais tikslais;

- e) skatinti savivaldą mokslinių tyrimų ir inovacijų sektoriuje laikantis taikytinos reglamentavimo sistemos, įgalinant jo subjektus priimti informacija pagrįstus sprendimus, pabrėžiant mokslinius tyrimus atliekančių organizacijų visuomeninę atsakomybę, atsižvelgiant į tai, kad akademinė laisvė yra neatskiriama nuo akademinės atsakomybės;
- f) laikytis veiksmus visais valdžios lygmenimis apimančio požiūrio, kuriuo sutelkiamos atitinkamos ekspertinės žinios ir įgūdžiai, užtikrinamas visapusiškas požiūris į mokslinių tyrimų saugumą ir skatinamas valdžios sektoriaus veiksmų bei pranešimų mokslinių tyrimų ir inovacijų sektoriui nuoseklumas, įskaitant būtinus veiksmus, skirtus atitinkamos darbo jėgos kvalifikacijai kelti ir šiai darbo jėgai perkvalifikuoti;
- g) laikantis rizika grindžiamo požiūrio patvirtinti su konkrečiomis šalimis nesusietą politiką, identifikuojant ir šalinant riziką mokslinių tyrimų saugumui, kad ir kokios kilmės ji būtų, nes taip būtų geriausiai garantuojama, kad bus išlaikytas subalansuotas požiūris į bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje galimybes bei riziką ir bus pastebėti nauji pokyčiai grėsmių panoramoje, įskaitant naujų grėsmę keliančių subjektų atsiradimą;
- h) užtikrinti, kad būtų dedamos visos pastangos siekiant išvengti visų formų tiek tiesioginės, tiek netiesioginės grupių bei asmenų diskriminacijos ir stigmatizavimo, kurie galėtų atsirasti kaip nenumatytas apsaugos priemonių taikymo padarinys, ir užtikrinti visapusišką pagarbą pagrindinėms teisėms, įtvirtintoms Chartijoje;

- i) pripažinti dinamišką mokslinių tyrimų saugumo pobūdį, kurį lemia naujos išvalgos, kintanti rizika ir geopolitinis kontekstas ir kurio atžvilgiu reikalingas mokymosi metodas periodiškai atliekant peržiūras ir naujinimus, siekiant užtikrinti, kad mokslinių tyrimų saugumo politika ir susijusios gebėjimų stiprinimo pastangos išliktų aktualios, veiksmingos, proporcingos ir atitiktų pirmiau nurodytus principus.

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS, visapusiškai atsižvelgiant į subsidiarumo, proporcingumo, institucinio savarankiškumo bei akademinės laisvės principus ir į valstybių narių nacionalinius ypatumus, skirtingus atskaitos taškus ir jų išimtinę kompetenciją nacionalinio saugumo srityje, nedarant poveikio valstybių narių galimybei imtis tolesnių veiksmų:

2. Siekti, kad būtų parengtas ir įgyvendintas nuoseklus politikos veiksmų rinkinys mokslinių tyrimų saugumui didinti, kuo geriau pasinaudojant šiame skirsnyje išvardytais elementais.
3. Užmegzti dialogą su mokslinių tyrimų ir inovacijų sektoriumi siekiant apibrėžti atsakomybę bei vaidmenis ir parengti nacionalinį požiūrį, jei jis dar nėra taikomas, pavyzdžiui, parengti gaires arba atitinkamų priemonių ir iniciatyvų, kuriomis būtų didinamas mokslinių tyrimų saugumas, sąrašą ir nustatyti aiškų įgyvendinimo procesą, kartu atsižvelgiant į Komisijos gaires ir turimas paramos priemones.

4. Kai aktualu, sukurti naują arba sustiprinti esamą paramos struktūrą ar tarnybą, siekiant padėti mokslinių tyrimų ir inovacijų sektoriaus subjektams reaguoti į riziką, susijusią su tarptautiniu bendradarbiavimu mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje. Sutelkdama įvairių sektorių ekspertines žinias ir įgūdžius, tokia struktūra arba tarnyba galėtų teikti informaciją ir konsultacijas, kad mokslinius tyrimus atliekančios ir finansuojančios organizacijos galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus, įvertinti numatomo tarptautinio bendradarbiavimo galimybes ir riziką, taip pat teikti kitas paslaugas, kurių mokslinių tyrimų ir inovacijų sektoriui akivaizdžiai reikia, be kita ko, susijusias su informuotumo didinimo veikla ir mokymų kursais.
5. Stiprinti mokslinių tyrimų saugumo politikos formavimo įrodymų bazę, analizuojant grėsmių panoramą, be kita ko, kibernetinio saugumo požiūriu.
6. Palengvinti mokslinius tyrimus atliekančių organizacijų bei mokslinius tyrimus finansuojančių organizacijų keitimąsi informacija su žvalgybos agentūromis, pavyzdžiui, rengiant susirinkimus dėl įslaptintos ir neįslaptintos informacijos arba keičiantis informacija per specialius ryšių palaikymo pareigūnus.
7. Plėtoti arba stiprinti tarpsektorinį bendradarbiavimą valdžios sektoriuje, visų pirma telkiant politikos formuotojus, atsakingus už aukštąjį mokslą, mokslinius tyrimus ir inovacijas, prekybą, užsienio reikalus, žvalgybą bei saugumą.
8. Surinkti išvalgų apie sektoriaus atsparumą, taip pat taikytinos mokslinių tyrimų saugumo politikos veiksmingumą ir proporcingumą, be kita ko, reguliariai atliekant atsparumo bandymus ir imituojant incidentus, kai tikslinga, apsvarstant galimybę naudotis Komisijos parama.

9. Ypač daug dėmesio skirti tarptautiniam bendradarbiavimui su ypatingos svarbos žiniomis ir technologijomis susijusiose srityse, įskaitant nustatytas Komisijos rekomendacijoje(ES) 2023/2113, ir tokių kolektyvinių rizikos vertinimų rezultatams.
10. Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi taikytinų Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės taisyklių ir ribojamųjų priemonių, priimtų pagal ES sutarties 29 straipsnį ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 207 bei 215 straipsnius, imtis nacionalinių priemonių, visų pirma dėl nematerialiųjų technologijų perdavimo, taip pat stiprinti moksliniams tyrimams ir inovacijoms aktualių ribojamųjų priemonių įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą.
11. Proaktyviai prisidėti prie Sąjungos vieno langelio principu veikiančios platformos, skirtos kovai su užsienio vykdomu kišimusi į mokslinius tyrimus ir inovacijas, dalijantis priemonėmis ir ištekliais, parengtais naudojant viešąjį finansavimą, siekiant palengvinti tarpvalstybinį šių priemonių bei išteklių įsisavinimą ir suteikti juos naudotojams patogiu, prieinamu ir saugiu būdu.
12. Bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi siekiant parengti gaires bendrovėms, dalyvaujančioms vykdant mokslinius tyrimus ir diegiant inovacijas, be kita ko, moksliniams tyrimams imliems startuoliams, atskirtosioms įmonėms ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms. Šiuo atžvilgiu turėtų būti atkreiptas dėmesys į esamas taisykles, įskaitant taisykles dėl dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės, užsienio investicijų tikrinimo, taip pat į vykdomą darbą, susijusį su investicijų užsienyje stebėsena.
13. Kai aktualu, remiantis rizikos vertinimu apsvarstyti galimybę šioje rekomendacijoje išdėstytas priemones taikyti tarptautinio bendradarbiavimo veiklai, susijusiai su tyrėjų judumu.

14. Bendradarbiauti su mokslinius tyrimus finansuojančiomis organizacijomis, skatinant jas užtikrinti, kad:
- a) mokslinių tyrimų saugumas būtų neatsiejamas nuo paraiškų nagrinėjimo proceso, kurio metu atsižvelgiama į įvairius veiksnius, kurie kartu apibrėžia projekto rizikos profilį. Taip siekiama skatinti paramos gavėjus apsvarstyti aplinkybes, kuriomis vykdomas bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, kokie galėtų būti tokio bendradarbiavimo motyvai ir (slapti) tikslai, užtikrinant, kad potenciali rizika ir grėsmės būtų nustatomos iš anksto;
 - b) finansuoti atrinktų mokslinių tyrimų projektų, dėl kurių kyla susirūpinimas, atveju būtų atliekamas jų rizikos profiliui proporcingas rizikos nustatymas, kurį atlikus būtų susitarta dėl tinkamo rizikos valdymo, kartu užtikrinant, kad laikas iki dotacijos suteikimo nebūtų nepagrįstai vilkinamas ir būtų vengiama bereikalingos administracinės naštos;
 - c) sudarant mokslinių tyrimų partnerystės susitarimus su užsienio subjektais, be kita ko, pagal susitarimo memorandumus, būtų apsvarstyta galima su tarptautiniu bendradarbiavimu susijusi rizika ir įtrauktos pagrindinės sąlygos, įskaitant pagarbą Sąjungosvertybėms ir pagrindinėms teisėms, akademinę laisvę, abipusiškumą ir intelektualinio turto valdymo susitarimus, taip pat rezultatų sklaidą ir panaudojimą, rezultatų licencijavimą arba perdavimą ir atskirtųjų įmonių kūrimą, ir būtų pasirūpinta, kad būtų įdiegta pasitraukimo strategija, jei nesilaikoma susitarimų sąlygų;

- d) nacionalinėse finansavimo programose taikant apsaugos priemones būtų atsižvelgiama į atitinkamose Sąjungos finansavimo programose taikomas priemones;
- e) itin didelio rizikos profilio projektų atveju pareiškėjai reikalautų, kad potencialūs partneriai pateiktų garantijas, pavyzdžiui, būtų susitarta dėl partnerystės susitarimo, atsižvelgiant į pagrindines sąlygas, pavyzdžiui, išvardytas 15 punkto c papunktyje;
- f) finansavimą teikianti organizacija turėtų reikiamų ekspertinių žinių ir įgūdžių, kad galėtų spręsti mokslinių tyrimų saugumo problemas, o mokslinių tyrimų saugumo aspektas būtų integruotas į esamas stebėsenos ir vertinimo priemones, įskaitant incidentų stebėjimą ir laiku taikomas patikimas priemones reikalavimų nesilaikymo atveju.

Parama mokslinius tyrimus atliekančioms organizacijoms

15. Skatinti ir remti mokslinius tyrimus atliekančias organizacijas siekiant:

- a) dalyvauti keičiantis informacija, tarpusavio mokymosi procese, rengiant priemones ir gaires bei tarpusavyje pranešant apie incidentus, taip pat apsvarstyti galimybę sutelkti išteklius, kad būtų kuo geriau panaudoti riboti ir išskaidyti ištekliai bei ekspertinės žinios;
- b) sistemingai įgyvendinti vidaus rizikos valdymo procedūras, be kita ko, atliekant rizikos nustatymą, išsamų potencialių partnerių patikrinimą ir priimant sprendimus aukštesniu vidaus sprendimų priėmimo lygmeniu, jei kiltų susirūpinimas dėl tam tikrų elementų, kartu vengiant bereikalingos administracinės naštos;

- c) sudarant mokslinių tyrimų partnerystės susitarimus su užsienio subjektais, be kita ko, pagal susitarimo memorandumus, būtų apvarstyta galima su tarptautiniu bendradarbiavimu susijusi rizika ir įtrauktos pagrindinės sąlygos, įskaitant pagarbą Sąjungos vertybėms ir pagrindinėms teisėms, akademinę laisvę, abipusiškumą ir intelektualinio turto valdymo susitarimus, taip pat rezultatų sklaidą ir panaudojimą, rezultatų licencijavimas arba perdavimas ir atskirtųjų įmonių kūrimas, ir būtų pasirūpinta, kad būtų įdiegta pasitraukimo strategija, jei nesilaikoma susitarimų sąlygų;
- d) įvertinti riziką, susijusią su užsienio vyriausybės remiamomis talentų programomis mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, visų pirma daugiausia dėmesio skiriant bet kokioms nepageidaujamos šių programų naudoms gavėjams taikomoms pareigoms, ir garantuoti, kad užsienio vyriausybės remiami kursų ir mokymo paslaugų švietimo įstaigose teikėjai laikytųsi priimančiosios institucijos įgaliojimų ir taisyklių;
- e) investuoti į specialias vidaus mokslinių tyrimų saugumo srities ekspertines žinias ir įgūdžius, atitinkamais organizaciniais lygmenimis priskirti atsakomybę už mokslinių tyrimų saugumą ir investuoti į kibernetinę higieną bei kultūros, kurioje būtų užtikrinta atvirumo ir saugumo pusiausvyra, kūrimą;
- f) sudaryti palankesnes galimybes naujiems ir esamiems mokslinių tyrimų darbuotojams dalyvauti mokymo programose, įskaitant internetinius kursus, taip pat plėtoti švietimo ir mokymo programas, skirtas patarėjų saugumo klausimais ir atitinkamų subjektų mokymui, ir įdarbinimo specialistų ir su tarptautinimo klausimais dirbančių darbuotojų mokymui, kad jie, vykdydami struktūrinį patikimumo tikrinimo procesą, sugebėtų patikrinti paraiškas dėl tyrėjų darbo vietų, ypač tose mokslinių tyrimų srityse, kuriose reikalingos ypatingos svarbos žinios ir technologijos, ir nustatyti susirūpinimą keliančius tokių paraiškų aspektus;

- g) moksliniuose leidiniuose ir visose kitose mokslinių tyrimų rezultatų sklaidos priemonėse užtikrinti visišką finansavimo šaltinių ir mokslinių tyrimų darbuotojų sąsajų skaidrumą, užtikrinant, kad priklausomybė užsienio šaliai ir interesų konfliktai ar įsipareigojimai nedarytų poveikio mokslinių tyrimų kokybei ir turiniui;
- h) įdiegti fizinio ir virtualaus skirstymo metodą, užtikrinant, kad prieiga prie tokių vietų kaip laboratorijos ir mokslinių tyrimų infrastruktūra, taip pat prie jokiais būdais neskelbtinų duomenų ir sistemų, būtų suteikiama griežtai laikantis būtinybės žinoti principo, o internetinių sistemų atveju būtų įdiegtos patikimos kibernetinio saugumo priemonės;
- i) įvertinti riziką, susijusią su įranga, laboratorijomis ir mokslinių tyrimų infrastruktūros objektais, kuriuos remia arba kurie yra įsigyti iš trečiosiose valstybėse įsisteigusių arba jų kontroliuojamų subjektų, visų pirma daugiausia dėmesio skiriant bet kokioms nepageidaujamos pareigoms, kurios taikomos priimančiosioms organizacijoms;
- j) užtikrinti, kad būtų užkirstas kelias visų formų tiesioginei ir netiesioginei diskriminacijai ir stigmatizavimui, kad būtų apsaugotas asmenų saugumas, ypač daug dėmesio skiriant kilmės valstybės daromam spaudimui išėivijai ir kitoms piktavališkos įtakos formoms, galinčioms paskatinti savicenzūrą ir daryti poveikį atitinkamų tyrėjų užsieniečių, doktorantų ir studentų saugumui, taip pat kad būtų pranešama apie incidentus.

REKOMENDUOJA KOMISIJAI:

16. visapusiškai naudotis atviruoju koordinavimo metodu, visų pirma EMTE valdymo struktūromis, ir remti šios rekomendacijos įgyvendinimą didinant informuotumą, sudarant palankesnes sąlygas tarpusavio mokymuisi ir jį skatinant, sudarant sąlygas gebėjimų stiprinimui ir palengvinant politikos nuoseklumo užtikrinimą; taip pat įtraukti šios rekomendacijos turinį į atitinkamų strateginių platformų ir valdybų darbotvarkes.
17. Parengti ir išlaikyti Sąjungos vieno langelio principu veikiančią platformą, skirtą kovai su užsienio vykdomu kišimusi į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kurioje siekiama konsoliduoti visus Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu, organizaciniu lygmeniu arba ne Sąjungos parengtus aktualius duomenis, priemones, ataskaitas ir kitus išteklius, kartu užtikrinant, kad jie būtų pateikiami naudotojams patogiu, prieinamu ir saugiu būdu.
18. Remti mokslinių tyrimų saugumo politikos formavimui reikalingų įrodymų rinkimą ir sutelkti atitinkamas valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų ekspertines žinias, taip pat išnagrinėti ir įvertinti galimybes šiuo atžvilgiu teikti didesnę struktūrinę paramą, pavyzdžiui, per Europos mokslinių tyrimų saugumo kompetencijos centrą, atsižvelgiant į esamas struktūras ir susiejant jas į vieno langelio principu veikiančią platformą, be to tinkamu laiku galėtų būti įtrauktos papildomos funkcijos, kuriomis būtų remiamos valstybės narės ir mokslinių tyrimų bei inovacijų sektorius.
19. Bendradarbiaujant su Sąjungos vyriausioju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai didinti politikos formuotojų informuotumą apie padėtį struktūriškai vertinant hibridines grėsmes, darančias poveikį mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemai.

20. Parengti mokslinius tyrimus atliekančių organizacijų atsparumo bandymų metodiką, kurią valstybės narės galėtų savanoriškai naudoti kartu su savo mokslinius tyrimus atliekančiomis organizacijomis.
21. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir dalyvaujant suinteresuotiesiems subjektams tęsti darbą, susijusį su ypatingos svarbos technologijų rizikos vertinimu, taip pat palaikyti dialogą siekiant užtikrinti dalijimąsi informacija ir požiūrio į rizikos nustatymą ir mokslinių tyrimų saugumo priemones nuoseklumą nacionalinėse finansavimo programose ir atitinkamose Sąjungos finansavimo programose.
22. Parengti priemones ir išteklius, tiek nesusijusius su konkrečiomis šalimis, tiek skirtus konkrečioms šalims, kad būtų remiamos mokslinius tyrimus atliekančios organizacijos, atliekančios išsamų potencialių trečiųjų valstybių partnerių patikrinimą.
23. Kartu su Sąjungos lygmens suinteresuotųjų subjektų organizacijomis kas dvejus metus surengti pavyzdinį mokslinių tyrimų saugumo renginį, kuriame būtų dalijamasi informacija ir į sprendimus orientuotais duomenimis.
24. Prireikus parengti aiškinamąsias gaires dėl rizikos nustatymo procedūrų rengimo ir dėl atitinkamų Sąjungos teisės aktų taikymo. Tai visų pirma taikoma eksporto kontrolės taisyklėms, konkrečiai nematerialiųjų technologijų perdavimui, vizų reikalavimams tyrėjams užsieniečiams, taip pat tam tikrų atvirojo mokslo ir intelektualinio turto valdymo reikalavimų aiškinimui mokslinių tyrimų saugumo požiūriu.
25. Bendradarbiauti su mokslinių tyrimų ir inovacijų sektoriumi ir valstybėmis narėmis siekiant įvertinti, kaip būtų galima geriausiai padidinti mokslinių tyrimų finansavimo šaltinių ir tyrėjų sąsajų skaidrumą.

26. Stiprinti dialogą ir bendradarbiavimą su tarptautiniais partneriais mokslinių tyrimų saugumo srityje keičiantis informacija ir patirtimi, dalijantis geriausios praktikos pavyzdžiais ir ieškant būdų suderinti apsaugos priemonės, taip pat apsvarstyti galimybę šia tema pareikšti bendrą Sąjungos poziciją daugiašaliuose forumuose.

Pažangos stebėseną

27. Komisijos prašoma skaidriai ir remiantis aiškiais rodikliais, glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir pasikonsultavus su suinteresuotaisiais subjektais, naudojantis EMTE politikos platforma, stebėti šios rekomendacijos įgyvendinimo pažangą ir kas dvejus metus pateikti Tarybai ataskaitą, kuri būtų jos kas dvejus metus teikiamų ataskaitų dėl pasaulinio požiūrio į mokslinius turimus bei inovacijas ir esamų ataskaitų dėl bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos dalimi.
28. Atsižvelgiant į tai, kad skubiai reikia užtikrinti bendrą atsaką, valstybių narių prašoma įgyvendinti šią rekomendaciją ir pasidalyti su Komisija informacija apie savo nacionalinį požiūrį (nurodytą valstybėms narėms skirtoje 3 rekomendacijoje) ir tokiu būdu prisidėti prie pirmiau nurodytos Komisijos vykdomos stebėsenos ir ataskaitų teikimo veiklos.

29. Atlikus išsamų vertinimą ir atsižvelgiant į būsimą geopolitinės padėties raidą, gali būti pasiūlyta imtis tolesnių veiksmų ir priemonių.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
